

Distr.: Algemeen  
15 november 2019

Origineel: Engels  
Alleen Engels, Frans en Spaans

---

## Commissie voor de uitbanning van discriminatie van vrouwen

### Lijst van onderwerpen en vragen voorafgaand aan de indiening van het achtste periodieke verslag van België\*

#### Algemeen

1. Gelieve informatie en statistieken te verstrekken, uitgesplitst naar geslacht, leeftijd, handicap, nationaliteit, etnische afkomst, godsdienst, geografische locatie en sociaaleconomische achtergrond, over de huidige situatie van vrouwen in de staat die partij is, om toezicht mogelijk te maken op de uitvoering van alle onderdelen van het Verdrag. Gelieve, in het licht van de eerdere aandachtspunten en slotopmerkingen van het Comité (CEDAW/C/BEL/CO/7, punten 46 en 47)<sup>1</sup>, aan te geven welke maatregelen de verdragsluitende Staat heeft genomen om deze gegevens te gebruiken voor de beleidsvorming en de ontwikkeling van programma's en voor de systematische controle en evaluatie van de vooruitgang die is geboekt bij de verwezenlijking van de fundamentele gelijkheid van vrouwen op alle gebieden die onder het Verdrag vallen. Geef ook informatie ook over de ontwikkeling van een genderindicatorsysteem om het verzamelen van gegevens te verbeteren.

#### Wetgevend kader

2. Onder verwijzing naar de eerdere slotopmerkingen van het Comité (punt 9) wordt u verzocht informatie te verstrekken over de stappen die zijn genomen of worden overwogen om de bepalingen van het Verdrag volledig in het nationale rechtstelsel op te nemen en ervoor te zorgen dat het Verdrag rechtstreeks van toepassing is op de nationale gerechtshoven.

#### Nationale machines voor de vooruitgang van vrouwen

3. Gelieve informatie te verstrekken over het statuut, de structuur en de financiële en technische middelen van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen en aan te geven of het instituut bevoegd is om het beleid inzake gendermainstreaming doeltreffend te coördineren, te controleren en te evalueren wat betreft het effect ervan op de gelijkheid van vrouwen en mannen. Gelieve in het licht van de eerdere slotopmerkingen van het Comité (punt 11) informatie te verstrekken over de stappen die zijn ondernomen om een nationaal actieplan inzake gendermainstreaming met duidelijke tijdschema's en meetbare benchmarks te ontwikkelen en aan te nemen, teneinde de volledige en uniforme uitvoering van de wet inzake gendermainstreaming van 2007 te waarborgen. Geef ook gedetailleerde informatie over de vooruitgang bij de uitvoering van de "gendertoets" voor wetsontwerpen en specificeer: of deze betrekking heeft op indirecte discriminatie; of het comité dat de gendereffecten evalueert, deskundigen op het gebied van genderkwesties omvat; of de toets systematisch wordt toegepast op alle wetsontwerpen; met welke uitdagingen men wordt geconfronteerd en welke stappen worden genomen om ervoor te zorgen dat nieuwe wetten

---

\* Goedgekeurd door de pre-sessiewerkgroep op 15 november 2019.

<sup>1</sup> Tenzij anders aangegeven, verwijzen de nummers van de paragrafen naar de eerdere slotopmerkingen van de Commissie.

die worden uitgevaardigd, de gelijkheid van mannen en vrouwen bevorderen; en in welk stadium van het wetgevend proces de toets wordt toegepast.

### **Nationale mensenrechteninstelling**

4. Na de vrijwillige toezegging van de Staat die partij is bij het Verdrag in 2015 en met het oog op de goedkeuring door het Parlement in april 2019 van een wet tot oprichting van een federaal mensenrechteninstituut dat naar verwachting de rol van een nationale mensenrechteninstelling op zich zal nemen, wordt u verzocht informatie te verstrekken over het tijdschema voor de oprichting van een onafhankelijk nationaal mensenrechteninstituut in overeenstemming met de beginselen van Parijs, de reikwijdte van zijn mandaat, de financiële, personele en technische middelen die eraan zijn toegewezen, en de verdeling van de verantwoordelijkheden tussen bestaande instellingen zoals het Interfederaal Centrum voor gelijke kansen en bestrijding van racisme en discriminatie (UNIA) en het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen (IGVM), en het nieuwe instituut.

### **Tijdelijke bijzondere maatregelen**

5. Gelieve aan de hand van statistische gegevens informatie te verstrekken over de handhaving, het toezicht en de resultaten van tijdelijke speciale maatregelen die zijn genomen om de parlementaire participatie van vrouwen en ook de vertegenwoordiging van vrouwen in de raden van bestuur van staatsbedrijven, belangrijke overheidsinstellingen en openbare financiële en economische instellingen te vergroten. Vermeld het percentage vrouwen in leidinggevende functies in uitvoerende mandaten. Gelieve ook de gevallen van niet-naleving van de quota te vermelden, evenals de maatregelen die in deze gevallen worden toegepast.

6. Gelieve verslag uit te brengen over de tijdelijke speciale maatregelen die zijn genomen om de ongelijkheden aan te pakken, met name op het gebied van onderwijs en werkgelegenheid, waarmee kansarme groepen vrouwen zoals plattelandsvrouwen, vrouwen met een handicap en migrantenvrouwen, op federaal en gewestelijk niveau worden geconfronteerd.

### **Stereotypen en schadelijke praktijken**

7. De Commissie neemt kennis van de wet van 22 mei 2014 "ter bestrijding van seksisme in de openbare ruimte" (C-2014/00586). Gelieve gegevens te verstrekken over het aantal klachten en vervolgingen, de opgelegde straffen en de schadeloosstelling van de slachtoffers in het kader van deze wet. Gelieve informatie te verstrekken over de aanhoudende stereotypen in de Staat die partij is bij het Verdrag, bijvoorbeeld in de media, in het onderwijs, bij de socialisatie van meisjes en jongens en in het kader van de tewerkstelling, en de maatregelen die zijn genomen om deze te bestrijden.

8. In zijn eerdere slotopmerkingen (paragraaf 16) heeft de Commissie haar bezorgdheid geuit over het gebrek aan effectieve uitvoering van het nationaal actieplan ter bestrijding van partnergeweld en andere vormen van gendergerelateerd geweld (2010-2014), onder meer met betrekking tot gedwongen huwelijken, geweld uit naam van de zogenaamde eer en genitale verminking van vrouwen. Gelieve informatie te verstrekken over de uitvoering en het toezicht op de maatregelen die zijn genomen sinds de behandeling door de Commissie van het vorige verslag van de Staat die partij is bij het Verdrag, om geweld tegen vrouwen en meisjes uit te bannen, ook met betrekking tot gedwongen huwelijken en geweld in naam van de zogenaamde eer, en de handhaving van de wet inzake het verbod op genitale verminking van vrouwen (artikel 409 van het strafwetboek). Geef gedetailleerde informatie over de maatregelen die zijn genomen om genitale verminking van vrouwen effectief te voorkomen en om medische en psychosociale hulp te bieden aan de slachtoffers, rekening houdend met het reële risico van de praktijk onder migrantengemeenschappen.

### **Geweld tegen vrouwen**

9. Gelieve informatie te verstrekken over de resultaten en problemen bij de uitvoering van het nationale actieplan ter bestrijding van alle vormen van gendergerelateerd geweld 2015-2019 en over de vooruitgang die is geboekt sinds de ratificatie van het Verdrag van de Raad van Europa inzake de voorkoming en bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk

geweld in 2016. Geef actuele gegevens over geweld tegen vrouwen, uitgesplitst naar etniciteit, handicap, soort geweld en naar de relatie van de dader met het slachtoffer, en over het aantal vervolgingen en veroordelingen tijdens de verslagperiode met betrekking tot geweld tegen vrouwen, met inbegrip van huiselijk geweld. Vermeld de specifieke maatregelen die zijn genomen om het lage percentage vervolgingen en veroordelingen aan te pakken, alsmede het hoge percentage klachten dat wordt ingetrokken. Gelieve de Commissie ook te informeren over de recente oprichting van de zorgcentra na seksueel geweld (ZSG) en de gevolgen daarvan voor de slachtoffers, en over de vooruitgang die is geboekt bij de wijziging van het strafwetboek met het oog op de kwalificatie van seksueel misbruik als een misdrijf tegen de persoon en niet als een misdrijf tegen de openbare zedelijkheid en de gezinsorde.

10. Gelieve de Commissie te informeren over de stand van zaken van de omzendbrief betreffende het behoud van een verblijfsrecht verkregen in het kader van gezinshereniging voor slachtoffers van echtelijk geweld. Gelieve informatie te verstrekken over het gebruik en de gevolgen voor de rechten van migrantenvrouwen die het slachtoffer zijn van huiselijk geweld. Gelieve ook gegevens te verstrekken over het aantal vrouwelijke migranten die slachtoffer zijn van huiselijk geweld en die asiel hebben aangevraagd op grond van artikel 49/3 van de wet van 15 december 1980, of die een verblijfsvergunning hebben aangevraagd wegens "uitzonderlijke omstandigheden" in de zin van artikel 9 bis van de wet van 15 december 1980, en het aantal aanvragen dat door de Dienst Vreemdelingenzaken is ingewilligd. Gelieve de Commissie te informeren over de status van het wetsvoorstel dat in april 2016 bij het Parlement is ingediend om het burgerlijk wetboek te wijzigen, door een nieuw artikel 371/1 toe te voegen waarin staat dat kinderen niet mogen worden onderworpen aan vernederende behandelingen of enige andere vorm van fysiek of psychologisch geweld, en dat van toepassing zou zijn op ouders en alle andere personen die voor een kind zorgen.

### **Mensenhandel en exploitatie van prostitutie**

11. In zijn eerdere slotopmerkingen (paragraaf 24) heeft de Commissie zijn bezorgdheid geuit over het gebrek aan uitgebreide informatie en gegevens over vrouwen- en meisjeshandel in de Staat die partij is bij het Verdrag. Gelieve uitgebreide gegevens te verstrekken over de resultaten van de uitvoering van het nationale actieplan ter voorkoming en bestrijding van mensenhandel (2015-2019) en informeer de Commissie over het bestaande systeem voor het verzamelen van gegevens over rechtshandhaving en slachtoffers van mensenhandel. Welke concrete stappen worden genomen om een nieuw nationaal actieplan vast te stellen? Gelieve de Commissie te informeren over de inspanningen die zijn geleverd om: a) de identificatie van de slachtoffers te verbeteren; en b) de daders te vervolgen en te veroordelen tot aanzienlijke straffen en c) informatie te verstrekken over de opgelegde straffen. Geef ook informatie over maatregelen die zijn genomen om te zorgen voor regelmatige en betrouwbare financiering van niet-gouvernementele organisaties die onderdak bieden aan slachtoffers, om adequate hulp en bescherming te bieden aan vrouwen en meisjes die het slachtoffer zijn van mensenhandel, en om hen tijdelijke verblijfsvergunningen te verlenen, ongeacht hun vermogen of bereidheid om samen te werken met de rechterlijke autoriteiten en om een klacht in te dienen. Geef ook informatie over maatregelen die zijn genomen om de bilaterale en regionale samenwerking te verbeteren teneinde de handel in vrouwen en meisjes te voorkomen, slachtoffers te beschermen en daders gemakkelijker te kunnen vervolgen.

12. Gelieve informatie te verstrekken over de omvang en de aard van de prostitutie in de Staat die partij is, met inbegrip van naar geslacht, leeftijd en nationaliteit uitgesplitste gegevens. Gelieve ook informatie te verstrekken over de maatregelen die zijn genomen om een einde te maken aan de uitbuiting van prostituees.

### **Deelname aan het politieke en openbare leven**

13. Gelieve precieze informatie te verstrekken over de maatregelen die genomen zijn om het aantal vrouwen in benoemde posities te verhogen, in het bijzonder in besluitvormingsfuncties, in functies in de federale regering en in de regeringen van de gefedereerde entiteiten, in diplomatieke diensten en in internationale organisaties. Gelieve informatie toe te voegen over vrouwen die behoren tot kansarme groepen. Gelieve ook

informatie te verstrekken over de beschikbare mechanismen voor het toezicht op het effect van deze maatregelen. Gelieve verder aan te geven of er campagnes worden gevoerd of gepland zijn om de samenleving als geheel bewust te maken van het belang van de deelname van vrouwen aan de besluitvorming op alle gebieden en van de noodzaak om hun positie te versterken. Gelieve de wet van 28 juli 2011 over de vertegenwoordiging van vrouwen in de raden van bestuur van beursgenoteerde bedrijven en autonome overheidsbedrijven nader toe te lichten: informeer de Commissie over (a) tijdelijke bijzondere maatregelen om de deelname van vrouwen aan de besluitvorming in ondernemingen die niet onder de wet vallen, te versnellen; en (b) de impact van de wet in de Staat die partij is bij het Verdrag. Heeft de Staat die partij is bij het Verdrag bindende bepalingen aangenomen met betrekking tot de vertegenwoordiging van vrouwen in de raden van bestuur van grote ondernemingen?

### Onderwijs

14. Gelieve actuele informatie te verstrekken over de maatregelen die zijn genomen om de academische en beroepskeuze van meisjes en jongens te diversifiëren en om vrouwen en meisjes aan te moedigen te kiezen voor niet-traditionele onderwijsgebieden, zoals wetenschap, technologie, techniek en wiskunde, en digitale technologie, en voor overeenkomstige loopbanen. Geef ook informatie over de maatregelen die zijn genomen om ervoor te zorgen dat schoolboeken vrij zijn van genderstereotypen. Gelieve ook verslag uit te brengen over de maatregelen die zijn genomen om ervoor te zorgen dat leerkrachten op alle niveaus een permanente opleiding genieten inzake vrouwenrechten en gendergelijkheid, en dat genderstudies op hogere niveaus worden ingevoerd. Gelieve informatie te verstrekken over tijdelijke speciale maatregelen, waaronder stimuleringsmaatregelen, die worden ingezet om de vertegenwoordiging van vrouwen in leidinggevende functies in hogescholen en universiteiten en in de onderwijsinspecties te waarborgen. Geef ook informatie over de omvang en de onderliggende oorzaken van schooluitval onder meisjes met een migratieachtergrond en de maatregelen die in dat verband zijn genomen.

### Tewerkstelling

15. Geef informatie over de genomen maatregelen: a) het waarborgen van gelijke kansen voor alle vrouwen op de arbeidsmarkt, met inbegrip van migrantenvrouwen en vrouwen met een handicap, ook in traditioneel door mannen gedomineerde sectoren, zoals wetenschap, technologie, techniek en wiskunde; en b) het verkleinen en uitbannen van de loonkloof tussen mannen en vrouwen, die momenteel naar schatting 7,6 procent bedraagt, en het waarborgen van de volledige eerbiediging van het beginsel van gelijk loon voor gelijk werk, ook in de private sector, onder meer door het versterken van de doeltreffendheid van de uitvoering van de wet van 22 april 2012 ter bestrijding van de loonkloof tussen mannen en vrouwen.

16. Er zij op gewezen dat de gezinsverantwoordelijkheden, met inbegrip van de zorg voor de kinderen, nog steeds een belangrijke oorzaak zijn van de aanhoudende concentratie van vrouwen in deeltijdwerk. Gelieve de Commissie op de hoogte te brengen van de genomen maatregelen tot: a) verbetering van de toegang van vrouwen tot voltijds werk; b) uitbreiding van het aantal betaalbare kinderopvangfaciliteiten; c) stimulering van het gebruik van ouderschapsverlof door mannen, onder meer door middel van stimulerings- en bewustmakingsprogramma's; en d) ontwikkeling van flexibelere verlofregelingen die zowel vrouwen als mannen in staat stellen om in gelijke mate zorgtaken te vervullen.

17. Gelieve actuele informatie te verstrekken over het aantal en het soort klachten over seksuele intimidatie op het werk die bij een bevoegde autoriteit of de rechtbank zijn ingediend, over het percentage gevallen dat als gegrond wordt beschouwd en waarbij sancties werden opgelegd, en over de sancties die aan de daders zijn opgelegd. Gelieve informatie te verschaffen over de maatregelen die zijn genomen om seksuele intimidatie van vrouwen op de werkplek te voorkomen en aan te pakken, met inbegrip van de klachtenmechanismen die zijn ingesteld om slachtoffers in staat te stellen verhaal te halen. Gelieve de Commissie ook op de hoogte te brengen van maatregelen om vrouwen bewust te maken van de wijze waarop zij gevallen van seksuele intimidatie kunnen melden en verhaal kunnen halen.

18. Een groot deel van de klachten in verband met discriminatie op het werk die bij het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen worden ingediend, hebben betrekking op zwangerschap en moederschap. Gelieve informatie te verstrekken over de maatregelen die

zijn genomen om deze situatie te verhelpen, zoals (a) campagnes om het bewustzijn en de naleving van de wetgeving ter bescherming van zwangere vrouwen te vergroten, (b) het versterken van de mogelijkheden om gezins- en beroepsleven in alle sectoren voor zowel vrouwen als mannen te combineren, (c) het instellen van een controle op discriminatie in verband met zwangerschap, en (d) het uitbreiden van de arbeidsinspecties.

### **Gezondheid**

19. Geef actuele informatie over de prevalentie van borst- en baarmoederhalskanker en de maatregelen die zijn genomen om deze en andere chronische niet-overdraagbare ziekten die voornamelijk vrouwen treffen, te voorkomen. Met betrekking tot vrouwen met een handicap neemt het Comité nota van de wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de invaliditeitsregelingen die in 2014 in werking is getreden. Gelieve gegevens te verstrekken over het aantal sterilisaties van vrouwen met een handicap, met inbegrip van vrouwen met een verstandelijke of psychosociale handicap. Gelieve te verduidelijken of en in welke omstandigheden een derde persoon in de plaats van een persoon met een handicap toestemming kan geven voor de sterilisatie.

### **Economische empowerment van vrouwen**

20. Geef, in het licht van de aanbevelingen in de resolutie van het Europees Parlement van 15 januari 2019 over gendergelijkheid en fiscaal beleid in de EU, informatie over de evaluatie van de impact van het fiscaal beleid vanuit het oogpunt van gendergelijkheid, om ervoor te zorgen dat noch directe noch indirecte discriminatie in het fiscaal beleid wordt opgenomen. Gelieve in het licht van de eerdere slotopmerkingen van de Commissie [par. 33 al. e) tevens informatie te verstrekken over de studies die zijn uitgevoerd naar de prevalentie van genderdiscriminatie in het socialezekerheidsstelsel.

### **Achtergestelde groepen vrouwen**

21. De Commissie herinnert aan haar algemene aanbeveling nr. 27 (2010) over oudere vrouwen en de bescherming van hun mensenrechten. Gezien het feit dat meer vrouwen dan mannen niet in staat zullen zijn een inkomen te verwerven omdat zij de rol van verzorger op zich nemen, verzoeken wij u informatie te verstrekken over de maatregelen die zijn genomen om hun relatieve armoede te bestrijden, met inbegrip van lagere pensioenen, als gevolg van hun eerdere lagere loon, de hoge mate van deeltijdse arbeid en loopbaanonderbreking.

22. Gelieve actuele informatie en gegevens te verstrekken over de mensenrechtensituatie van vrouwen die geconfronteerd worden met meervoudige discriminatie, met inbegrip van migrantenvrouwen, vrouwen met een handicap en lesbische, biseksuele en transseksuele vrouwen, en de maatregelen te specificeren die zijn genomen om ervoor te zorgen dat zij daadwerkelijk toegang hebben tot onderwijs, gezondheidszorg, huisvesting, werkgelegenheid en deelname aan het politieke en openbare leven, onder meer door het gebruik van tijdelijke speciale maatregelen. Gelieve informatie te verstrekken over de maatregelen die zijn genomen om de naleving van de verplichtingen van de Staat die partij is bij het Verdrag ten aanzien van vrouwelijke vluchtelingen en asielzoekers te garanderen, met inbegrip van de bescherming van hun fundamentele rechten en de verlening van basisdiensten, en over de opleiding en de richtsnoeren voor wetshandhavers en grenswachters inzake hun gendergevoelige behandeling, in alle fasen van de asiel- en immigratieprocedure.

### **Klimaatverandering**

23. Geef informatie over de maatregelen die zijn genomen: a) om ervoor te zorgen dat in het klimaatveranderings- en energiebeleid rekening wordt gehouden met de gedifferentieerde en onevenredige gevolgen van de klimaatverandering voor vrouwen; b) om een beter genderperspectief te integreren in het beleid en de programma's inzake klimaatverandering; en c) om ervoor te zorgen dat vrouwen daadwerkelijk deelnemen aan de besluitvorming over klimaatverandering op lokaal en nationaal niveau, overeenkomstig de algemene aanbeveling nr. 37 (2018) van de Commissie over de gendergerelateerde dimensies van risicobeperking bij rampen in de context van de klimaatverandering.

**Huwelijk en familierelaties**

24. Gelieve informatie te verstrekken over de waarborgen die in de Staat die partij is bestaan tegen het niet betalen van alimentatie door echtgenoten/vaders bij echtscheiding. Geef ook informatie over het door de Staat gefinancierde programma voor sociale bescherming en welzijn om deze vrouwen te steunen. Gelieve informatie te verstrekken over de vraag of de bepalingen inzake de economische gevolgen van een echtscheiding voor vrouwen, met name inzake de verdeling van de goederen, in overeenstemming zijn met artikel 16 van het Verdrag, zoals uitgewerkt in de algemene aanbeveling nr. 29 (2013) van de Commissie (economische gevolgen van het huwelijk, van de familiale betrekkingen en van de ontbinding ervan). Gelieve ook informatie te verstrekken over de inachtneming van de genderproblematiek bij de hervorming van de erfenisregeling.

**Aanvullende informatie**

25. Gelieve alle aanvullende informatie te verstrekken die relevant wordt geacht met betrekking tot de wetgevende, beleidsmatige, administratieve en andere maatregelen die zijn genomen om de bepalingen van het Verdrag ten uitvoer te leggen en de slotopmerkingen van de Commissie sinds de behandeling van het vorige periodieke verslag in 2014. Dergelijke maatregelen kunnen betrekking hebben op recente wetten, ontwikkelingen, plannen en programma's, recente ratificaties van mensenrechteninstrumenten of andere informatie die de Staat die partij is relevant acht. Geef ook informatie over de maatregelen die zijn genomen om een genderperspectief te integreren in alle inspanningen om de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling te bereiken. Er zij op gewezen dat, naast de vragen die in dit document worden gesteld, van de Staat die partij is wordt verwacht dat hij tijdens de dialoog aanvullende vragen beantwoordt op gebieden die onder het Verdrag vallen.

---